

U 56/2022 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 11 päivänä toukokuuta 2022 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta (COM(2022) 204 final) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 8.7.2022

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Lainsäädäntöneuvos Antti Laitila

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI DIREKTIIVIN 2011/83/EU MUUTTAMISESTA RAHOITUSPALVELUJA KOSKEVIEN ETÄSOPIMUSTEN OSALTA JA DIREKTIIVIN 2002/65/EY KUMOAMISESTA

1 Tausta ja tavoite

Euroopan komissio on 11 päivänä toukokuuta 2022 antanut ehdotuksen (COM(2022) 204 final) kuluttajan oikeuksista annetun direktiivin 2011/83/EU (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta; jäljempänä kuluttajaoikeusdirektiivi) muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta (jäljempänä direktiiviehdotus). Samalla kumottaisiin voimassa oleva direktiivi 2002/65/EY kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä (etämyyntidirektiivi).

Etämyyntidirektiivi on ollut komission REFIT-arvioinnin kohteena. Arvioinnin mukaan etämyyntidirektiivin voimaantulon jälkeen tehtyä tuotekohtaista ja horisontaalista sääntelyä sovelletaan myös sellaisiin rahoituspalveluihin liittyviin kuluttajien oikeuksiin, joita etämyyntidirektiivikin koskee. Esimerkkejä tällaisesta sääntelystä ovat kulutusluottodirektiivi (2008/48/EY), asuntoluottodirektiivi (2014/17/EU) ja yleinen tietosuoja-asetus ((EU) 2016/679). Uudet säädökset ja digitalisaation kehittyminen ovat arvioinnin mukaan kaventaneet etämyyntidirektiivin käyttöalaa ja heikentäneet sen tehokkuutta. Edellä mainituista syistä komissio pitää tarpeellisenä rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan sääntelyn yksinkertaistamista ja nykyaikaistamista. Komission tavoitteena on rahoituspalvelujen tarjonnan edistäminen sisämarkkinoilla siten, että samalla taataan korkea kuluttajansuojan taso.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

2.1 Soveltamisala

Komissio ehdottaa voimassa olevan rahoituspalvelujen etämyynnistä annetun direktiivin kumoamista. Rahoituspalvelujen etämyynnistä säädettäisiin tulevaisuudessa kuluttajaoikeusdirektiivissä, jonka tietyt artiklat ulotettaisiin koskemaan rahoituspalveluja koskevia elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiä etäsopimuksia. Kuluttajaoikeusdirektiivi sisältää ennen muuta koti- ja etämyyntiä koskevaa sääntelyä. Nykyisin rahoituspalvelut on rajattu mainitun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle kokonaisuudessaan (3 artiklan 3 kohdan d alakohta).

Kuluttajaoikeusdirektiivin 3 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 b kohta, jonka ensimmäisessä alakohdassa olisi luettelo kuluttajaoikeusdirektiivin säännöksistä, joita sovellettaisiin myös rahoituspalveluja koskeviin etäsopimuksiin. Sovellettavaksi tulisivat ehdotetun uuden III a luvun säännösten lisäksi muun muassa 19 artikla maksuvälineen käytöstä aiheutuvista kuluista, 21 artikla puhelinviestinnästä, 22 artikla kuluttajan nimenomaisesta suostumuksesta mahdollisiin lisämaksuihin sekä 24 artikla seuraamuksista. Kaikkia ensimmäisessä alakohdassa mainittuja säännöksiä sovellettaisiin 1 b kohdan toisen alakohdan mukaan ainoastaan alkuperäiseen sopimukseen, kun kyse on sopimuksesta, jossa alkuperäisen palvelusopimuksen tekemisen jälkeen suoritetaan sarja peräkkäisiä tai erillisiä, ajan mittaan toteutettavia, luonteeltaan samankaltaisia liiketoimia.

Rahoituspalveluja koskevat etäsopimukset tulisivat kuluttajaoikeusdirektiivin 4 artiklan mukaisen täysharmonisoinnin piiriin. Jäsenvaltiot eivät siis voisi kansallisesti pitää voimassa tai ottaa käyttöön direktiivistä poikkeavia näitä sopimuksia koskevia säännöksiä, ellei direktiivissä toisin säädetä.

2.2 Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot ja peruuttamisoikeus

Edellä mainittujen voimassa olevien kuluttajaoikeusdirektiivin säännösten soveltamisalan laajentamisen lisäksi kuluttajaoikeusdirektiiviin lisättäisiin uusi, pelkästään rahoituspalveluja koskeviin etäsopimuksiin sovellettavaksi tuleva III a luku (ehdotetut 16 a-16 e artiklat). Luku sisältäisi säännöksiä ennen sopimuksen tekemistä kuluttajalle annettavista tiedoista sekä kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus.

Sopimuksen tekemistä edeltävästä tiedonantovelvollisuudesta säädettäisiin 16 a artiklassa. Sen sisältö vastaisi rakenteellisesti ja osin sisällöllisestikin nykyistä etämyyntidirektiiviä. Tiedonantovelvollisuutta kuitenkin tarkennettaisiin esimerkiksi edellyttämällä elinkeinoharjoittajia antamaan sähköpostiosoitteensa ja tiedot muista käyttämistään kirjallisista viestintäkanavista. Lisäksi ehdotukseen sisältyy tarkempia säännöksiä esimerkiksi annettavien tietojen kerrostamisesta eli tietojen antamisesta esimerkiksi ponnahdusikkunoissa.

Mikäli tuotekohtaiseen unionin säädökseen sisältyy ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja koskevia säännöksiä, noudatettaisiin kyseisen säädöksen mukaista tiedonantovelvollisuutta, ellei kyseisessä säädöksessä toisin säädetä. Elinkeinoharjoittajalla olisi todistustaakka artiklan mukaisten tietojen antamista koskevien velvoitteiden täyttämistä.

Peruuttamisoikeutta koskeva sääntely (16 b artikla) muistuttaisi niin ikään etämyyntidirektiivin vastaavia säännöksiä. Peruuttamisoikeus ei ulottuisi kaikkiin rahoituspalveluihin, vaan sen ulkopuolelle jäisivät pitkälti samat palvelut, joihin etämyyntidirektiivin mukaista peruuttamisoikeutta ei sovelleta, kuten rahoituspalvelut, joiden hinta riippuu mahdollisista muutoksista peruuttamisen määräaikana rahoitusmarkkinoilla, joihin elinkeinoharjoittaja ei voi vaikuttaa. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi pörssiosakkeiden osto- ja myyntitoimeksiannot sekä sijoitusrahasto-osuuksien osto- ja myyntisopimukset. Ehdotuksen mukaan peruuttamisoikeus ei koskisi myöskään kryptovaroja.

Nykyisestä etämyyntidirektiivistä poiketen rahoituspalveluja koskeviin etäsopimuksiin ei sovellettaisi säännöksiä liitännäissopimusten peruuntumisesta ilman kuluttajalta vaadittavia toimia silloin, kun kuluttaja peruuttaa pääsopimuksen. Liitännäissopimusten peruuntumista koskeva kuluttajaoikeusdirektiivin 15 artikla ei koskisi rahoituspalvelujen etämyyntiä.

Uutta olisi elinkeinoharjoittajan velvollisuus muistuttaa peruuttamisoikeudesta, ellei sopimuksen tekemistä edeltävää tiedonantovelvollisuutta ole täytetty vähintään päivää ennen sopimuksen tulemista kuluttajaa sitovaksi (16 a artiklan 3 kohta). Muistutus olisi annettava pysyvällä tavalla. Uutta olisi myös, että elinkeinoharjoittajan tulisi sisällyttää etäsopimuksen tekemiseen käytettävään rajapintaan peruuttamispainike, joka helpottaa peruuttamisoikeuden käyttöä (ehdotettu 16 b artikla 5 kohta). Peruuttamispainikkeen käytön tulee johtaa siihen, että kuluttajalle lähetetään välittömästi peruuttamista koskeva vahvistusviesti.

Kuluttajaoikeusdirektiiviin lisättäisiin ehdotuksen mukaan myös säännöksiä ennen peruuttamista toimitetun palvelun maksamisesta (16 c artikla). Sääntely vastaisi pääasiassa etämyyntidirektiivin vastaavia säännöksiä, mutta siihen ei sisältyisi etämyyntidirektiivin mukaista jäsenvaltio-optiota kieltää maksujen periminen vakuutus sopimusta irtisanoessa.

Mikäli tuotekohtaiseen unionin säädökseen sisältyy peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä, noudatettaisiin kyseisen säädöksen mukaisia säännöksiä, ellei kyseisessä säädöksessä toisin säädetä.

2.3 Oikeudenmukaisuus verkossa (online fairness)

Ehdotuksen 16 d artiklan mukaan elinkeinonharjoittajien olisi palveluja etäyhteydellä tarjotessaan annettava kuluttajille palveluja koskevat riittävät selvitykset, joiden perusteella kuluttaja voisi arvioida palvelujen sopivuutta itselleen. Selvitysten tulisi koostua ennen sopimusta annettavista tiedoista sekä tarjotun sopimuksen olennaisista ominaisuuksista sekä sopimuksen mahdollisista erityisistä vaikutuksista kuluttajaan (16 d artiklan 1 kohta). Näiltä osin sääntely muistuttaa kulutusluottodirektiivin säännöksiä. Uutta on, että riittävien selvitysten tarjoamisvaatimus ulotettaisiin verkkotyökaluihin, kuten chat- ja robottineuvontaan (16 d artiklan 2 kohta). Kuluttajalla olisi myös oikeus vaatia, että luonnollinen henkilö osallistuu asian käsittelyyn elinkeinonharjoittajan käyttäessä verkkotyökaluja (16 d artiklan 3 kohta). Artiklan 1-3 kohtien mukaisia velvoitteita ei kuitenkaan sovellettaisi, jos rahoituspalveluja koskeviin tuotekohtaisiin EU-säädöksiin sisältyy säännöksiä kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä annettavista tiedoista.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi varmistettava, etteivät rahoituspalvelujen tarjoajien verkkorajapinnat vääristä ja heikennä kuluttajien kykyä vapaaseen, itsenäiseen ja informoituun päätöksentekoon (16 e artikla). Vastaavaa säännöstä ei sisälly nykyiseen etämyyntidirektiiviin. Säännöksellä ei vaikutettaisi sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin ja kohtuuttomia sopimusehtoja koskevan direktiivin soveltamiseen.

2.4 Muut säännökset

Direktiivi tulisi panna täytäntöön 24 kuukauden kuluessa sen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosäännösten soveltamisen tulisi alkaa 24 kuukauden aikarajan umpeutumista seuraavana päivänä.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 114 artikla. Komissio toteaa, että SEUT 114 artikla toimii SEUT-sopimuksen 169 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti oikeusperustana sellaisten toimenpiteiden hyväksymiselle, joilla edistetään SEUT-sopimuksen 169 artiklan tavoitteiden saavuttamista sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä. Asia käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvoston päätöksenteko tapahtuu määräenemmistöllä. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen oikeusperustaa voidaan pitää asianmukaisena.

Komissio katsoo ehdotuksen olevan toissijaisuusperiaatteen mukainen, koska digitalisaation myötä rajat ylittävän rahoituspalvelujen tarjonnan odotetaan kasvavan. Ehdotuksen tavoitteet eivät siksi ole saavutettavissa yksinomaan jäsenvaltioiden kansallisin toimin. Myös valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotusta voidaan pitää toissijaisuusperiaatteen mukaisena, sillä

rajat ylittävää palvelujen tarjontaa ja korkeaa kuluttajansuojan tasoa ei voida edistää pelkästään kansallisilla laeilla.

Komission mukaan ehdotusta voidaan pitää myös suhteellisuusperiaatteen mukaisena, koska siinä ehdotetaan vain sen tavoitteiden saavuttamisen kannalta ehdottoman välttämättömiä sääntelytoimia. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotusta voidaan pitää kokonaisuutena arvioiden suhteellisuusperiaatteen mukaisena siitä huolimatta, että jäljempänä 6 jaksossa todetun mukaisesti erityisesti tiedonantovelvoitteita koskevat ehdotukset eivät kaikilta osin vaikuta tarkoituksenmukaisilta ehdotuksen tavoitteisiin nähden.

4 Ehdotuksen vaikutukset

4.1 Komission vaikutustenarviointi

Ehdotuksesta on tehty vaikutustenarviointi (SWD(2022) 141 final). Tavoitteiden saavuttamiseksi komissio arvioi seuraavia vaihtoehtoja:

- Sääntelyn säilyttäminen nykyisellään (vaihtoehto 0, perusskenaario)
- Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin kumoaminen ja tavoitteisiin pyrkiminen muin kuin sääntelytoimin (vaihtoehto 1)
- Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin kattava muuttaminen (vaihtoehto 2)
- Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin kumoaminen ja horisontaaliseen sääntelyyn sisältyvien relevanttien säännösten nykyaikaistaminen (vaihtoehto 3 a)
- Rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin kumoaminen ja tuotekohtaiseen sääntelyyn sisältyvien relevanttien säännösten nykyaikaistaminen (vaihtoehto 3 b)

Komissio arvioi parhaaksi vaihtoehdoksi vaihtoehdon 3 a. Asetetut tavoitteet arvioidaan saavutettavan tällä vaihtoehdolla tehokkaimmin ja tarkoituksenmukaisimmin korkea yhteensopivuuden taso varmistuen. Parhaana pidetyn vaihtoehdon arvioidaan vähentävän kuluttajille aiheutuvaa vahinkoa vähintään 170-210 miljoonalla eurolla ja lisäävän kuluttajien luottamusta. Vaihtoehdosta arvioidaan aiheutuvan vähintään noin 19 miljoonan euron kustannukset rahoituspalvelujen tarjoajille ja vähintään noin kuuden miljoonan euron kustannukset viranomaisille.

Yritysten hallinnollisen taakan arvioidaan ehdotuksen johdosta vähenevän. Sääntely selkeytyisi ja oikeusvarmuus kasvaisi, kun rahoituspalveluja koskevissa etäsopimuksissa omaksuttaisiin selkeäksi lähtökohdaksi, että normikollisiotilanteissa tuotekohtainen sääntely syrjäyttää yleiset säännökset. Yksinkertaistetun sääntelykehikon ja selkeämmän sääntelyn arvioidaan keventävän julkishallinnon taakkaa vähentämällä valitusten määrää ja helpottamalla valvontaa. Parhaana pidetyllä vaihtoehdolla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia nimenomaan pieniin ja keskiin yrityksiin.

4.2 Vaikutukset Suomen lainsäädäntöön, ml. Ahvenanmaahan

Ehdotus edellyttäisi muutoksia erityisesti rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevaan kuluttajansuojalain 6 a lukuun. Kuluttajaoikeusdirektiivin soveltamisalaan lisättäväksi ehdotetut rahoituspalvelut vastaavat rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivin soveltamisalaan kuuluvia rahoituspalveluja. Näin ollen myös uutta sääntelyä sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiin eläkejärjestely-, sijoitus- ja maksupalveluihin.

Direktiiviehdotuksen mukainen täysharmonisointi merkitsisi muun muassa sitä, että rahoituspalvelujen etämyyntiin ei voisi enää soveltaa tiedonantovelvollisuuksia, jotka perustuvat kansalliseen harkintaan. Tämä koskee myös EU-säädöksiin perustuvia säännöksiä siltä osin kuin niiden soveltamisala on kansallisen lain mukaan laajempi kuin EU-säädöksessä edellytetään. Esimerkiksi kuluttajansuojalain 7 ja 7 a luvun tiedonantovelvollisuuksia koskevia säännöksiä ei voitaisi näin ollen enää soveltaa sopimukseen, jotka on rajattu mainittujen lukujen taustalla olevien direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkkinä voidaan mainita 7 luvun osalta alle 200 euron ja yli 75 000 euron luotot. Myöskään esimerkiksi vakuutuslainsäädännön (543/1994) sijoitusvakuutuksia koskevia tiedonantovelvollisuuksia ei voitaisi enää soveltaa yksilöllisten eläkevakuutusten etämyyntiin, koska sääntely niiden osalta perustuu kansalliseen harkintaan.

Direktiiviehdotus edellyttäisi muutoksia myös takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annettuun lakiin (361/1999, takauslaki), koska myös takaus on direktiiviehdotuksessa tarkoitettu rahoituspalvelu. Takausten ja vierasvelkapanttausten osalta muutokset kohdistuisivat takauslain tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin, joita ei enää voisi soveltaa etämyynnissä.

Direktiiviehdotuksesta osin poikkeavaa tuote- tai palvelukohtaista sääntelyä sisältyy useisiin EU-säädöksiin, ja direktiiviehdotuksen mukaan tällainen ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja, peruuttamisoikeutta ja riittäviä selvityksiä koskeva sääntely syrjäyttäisi ehdotetun kuluttajaoikeusdirektiiviin perustuvan sääntelyn. Tämä merkitsisi siis sitä, että rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva sääntely ei toimisi enää turvaverkkona tällaisen tuote- tai palvelukohtaisen sääntelyn rinnalla.

Direktiiviehdotus koskee kuluttajansuojaa, joten se kuuluu valtakunnan lainsäädäntöön Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 10 kohdan mukaisesti.

4.3 Vaikutukset kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien asemaan

Direktiiviehdotuksella ajantasaisesti rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva sääntely. Kuluttajansuojaa parantaisivat muun muassa verkkotyökaluja ja verkkorajapintoja koskevat uudet säännökset (ks. 2.3 jakso). Toisaalta direktiiviehdotus voisi heikentää kuluttajansuojaa sen vuoksi, että se ei edellä 4.2 jaksossa todetun mukaisesti mahdollista pidemmälle menevien kansallisten tiedonantovelvoitteiden säilyttämistä ja koska rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevat säännökset eivät tulisi enää toissijaisesti sovellettaviksi tuotekohtaisten säännösten rinnalla.

Elinkeinonharjoittajille aiheutuisi kertaluontoisia kustannuksia tietojärjestelmiin ja sisäisiin prosesseihin tarvittavien muutosten tekemisestä. Erityisesti kustannuksia voisi aiheuttaa direktiiviehdotuksen mukaisen peruutuspainikkeen sisällyttäminen sopimuksen tekemiseen käytettävien rajapintoihin.

5 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely EU:ssa

Direktiiviehdotuksesta järjestettiin kuulemistilaisuus 15.6.2022. U-kirjelmäluonnosta on käsitelty kirjallisessa menettelyssä kilpailukykyjaostossa (EU8) ja rahoituspalvelu- ja pääomaliiketoimintajaostossa (EU10) 21.-27.6.2022.

Direktiiviehdotuksen käsittely neuvoston kuluttajansuoja- ja kuluttajavalistustyöryhmässä on alkanut 30.6.2022.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotuksen tavoitteita rahoituspalvelujen tarjonnan edistämisestä sisämarkkinoilla siten, että samalla varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso. Valtioneuvosto katsoo rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan sääntelyn uudistamisen olevan tarpeen teknologisen kehityksen jouduttaman etämyynnin merkityksen kasvun myötä. Rahoituspalvelut soveltuvat aineettomina hyödykkeinä hyvin etäyhteydellä tarjottaviksi, ja monissa rahoituspalveluissa etäyhteyksien käyttäminen onkin selvästi tavallisin sopimuksentekomenetelmä.

Valtioneuvosto pitää kansallisen sääntelyn johdonmukaisuuden ja kuluttajansuojan näkökulmasta ongelmallisena sitä, että jäsenvaltiot eivät enää laajentaa muihin EU-säädöksiin perustuvia tiedonantovelvollisuuksia koskemaan sellaisten rahoituspalvelujen etämyyntiä, jotka eivät kuulu kyseisen EU-säädöksen soveltamisalaan. Esimerkkinä voidaan mainita kuluttajaluottoja koskeva kuluttajansuojalain 7 luku, jota sovelletaan sellaisenaan myös esimerkiksi alle 200 euron luottoihin. Pelkästään ehdotettujen säännösten soveltaminen olisi ongelmallista, koska niissä ei voida ottaa huomioon kaikkia tuotekohtaisia erityispiirteitä.

Kuten edellä jaksossa 4.2 todetaan, direktiiviehdotuksesta osin poikkeavaa tuote- ja palvelukohtaista sääntelyä sisältyy useisiin EU-säädöksiin, ja direktiiviehdotuksen mukaan tällainen ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja, peruuttamisoikeutta ja riittäviä selvityksiä koskeva sääntely syrjäyttäisi kuluttajaoikeusdirektiiviin perustuvan sääntelyn. Epäselvää on, onko tarkoituksena, että esimerkiksi direktiiviehdotuksen mukaiset tiedonantovelvoitteet syrjäytyvät siinäkin tapauksessa, että muu EU-säädös sisältää vain yksittäisiä ennakkotiedonantovelvoitteita, jotka eivät kata tiedon antamista kaikista direktiiviehdotuksessa edellytetyistä seikoista. Vastaavasti epäselvää on peruuttamisoikeuden osalta esimerkiksi se, sovelletaanko direktiiviehdotuksen peruuttamispainiketta koskevia säännöksiä tapauksissa, joissa muu EU-säädös sisältää säännöksiä kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan neuvotteluissa tulee varmistaa, että direktiiviehdotuksen suhde tuote- ja palvelukohtaiseen erityissääntelyyn on selkeä ja että ehdotus ei vaaranna korkeaa kuluttajansuojan tasoa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että kuluttaja saa rahoituspalveluja koskevat tiedot hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin kielteisesti ehdotukseen, jonka mukaan ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot olisi annettava vähintään päivää ennen kuin kuluttaja tulee sidotuksi sopimukseen, ja jos näin ei ole menetelty, palveluntarjoajan olisi yhden päivän kuluttua sopimuksen tekemisestä muistutettava kuluttajaa mahdollisuudesta peruuttaa sopimus. Ehdotus lisää palvelun tarjoajien hallinnollista taakkaa, ilman että siitä on juurikaan hyötyä kuluttajille, joille ehdotuksen mukaan on ennen sopimuksen tekemistä annettava tieto peruuttamisoikeudesta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että peruuttamisoikeuden käyttäminen rahoituspalvelujen etämyynnissä on kuluttajalle selkeää ja yksinkertaista. Neuvottelujen kuluessa olisi selvitettävä, onko direktiiviehdotuksen mukainen peruutuspainike tarkoituksenmukainen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi ottaen huomioon myös painikkeen käyttöönotosta palvelun tarjoajille aiheutuvat kustannukset. Peruuttamispainikkeen käyttöönotto ei myöskään saisi merkitä, että kuluttajan mahdollisuudet peruuttaa sopimus muita kanavia käyttäen heikkenevät. Edelleen olisi selvitettävä, onko liitännäissopimusten peruuttamista koskevan sääntelyn soveltamatta jättäminen rahoituspalvelujen etämyynnissä kuluttajansuojan kannalta perusteltua. Ongelmalliseksi voisivat muodostua esimerkiksi tilanteet, joissa luottosopimuksen yhteydessä tehdyn vakuutussopimuksen peruuttaminen jäisi kuluttajan oman tahdonilmaisun varaan. Neuvotteluissa on myös varmistettava, että direktiiviehdotuksella ei vaikuteta kansallisiin vakuutussopimuslain säännöksiin, joiden mukaan kuluttajalla on milloin tahansa vakuutuskauden aikana oikeus irtisanoa vakuutus.

U 56/2022 vp

Rahoituspalvelujen puhelinmyyntiin ei ole ehdotettu sovellettavaksi kuluttajaoikeusdirektiivin 8 artiklan 6 kohtaa, joka sisältää option jäsenvaltioille niin sanotun vahvistusmenettelyn käyttämisestä. Kohdan mukaista optiota on ehdotettu kansallisesti sovellettavaksi myös rahoituspalvelujen puhelinmyyntiin (ks. HE 14/2022 vp). On tarpeen varmistaa, että optio olisi käytävissä myös jatkossa rahoituspalvelujen puhelinmyynnissä.

Rahoituspalvelujen etäsopimukseen ehdotetaan sovellettavaksi kuluttajaoikeusdirektiivin 21 artiklaa, jonka mukaan puhelinyhteydenotosta elinkeinonharjoittajaan ei saa aiheutua kuluttajalle perushintaa suurempia kuluja tehtyyn sopimukseen liittyvissä asioissa. Sääntelyn johdonmukaisuuden ja käytännön toimivuuden kannalta olisi perusteltua, että artiklaa sovellettaisiin rahoituspalveluja koskeviin sopimuksiin myös silloin, kuin kyse ei ole etäsopimuksesta.

Direktiivi tulisi panna täytäntöön 24 kuukauden kuluessa sen hyväksymisestä, ja täytäntöönpanosäännösten soveltamisen tulisi alkaa välittömästi täytäntöönpanoajan umpeuduttua. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä, että direktiiviin sisällytettäisiin 6 kuukauden siirtymäaika, jotta palvelun tarjoajille olisi riittävä aika valmistautua direktiivin edellyttämiin muutoksiin.

Valtioneuvosto pyrkii direktiiviehdotusta koskevilla neuvotteluilla aikaansaamaan muutoksia edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti.